

בארה של תורה

פשוט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

מוקדש להצלחת חתן בר המצוה עומר מעין הי"ו

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

©

גליון 742 טבת תשפ"ב שנה טז'

העלון מוקדש לעילוי נשמת מרת חסיבה בת מננו אזולאי ע"ה

פרשת ויחי

ויאמר לו, אם נא מצאתי חן בעיניך, שים נא ידך, כלומר כוחך [כמו "יש לאל ידי"] "תחת ירכי", כלומר תחתי ובמקומי [על דרך שאמרו "עובר ירך אמו הוא"], ונתכוין לומר לו, ראה נא להקדיש את כל כוחך ועמלך לעבוד את ה' תחת, ובזה "ועשית עמדי חסד ואמת", כי זהו החסד האמיתי שעושה הבן עם האב, שבזה נדמה כאילו חי הוא ולא מת.

והוסיף וביקש ממנו "אל נא תקברני במצרים", רוצה לומר אני מתחנך אליך ומבקש ממך **אנא אל תקבור אותי במצרים שלך**, כלומר אני חושש מה"מצרים" שלך, שאתה משנה למלך והנך זמן רב במצרים ואולי ח"ו התקררת על ידי זה מלילך בדרך ה', ובזה תקבור אותי ותגרום לי לדינים קשים ונוראים. וזאת אבקש ממך "ושכבתי עם אבותי, ונשאתני ממצרים", שאדרבה אם תתמיד ללכת בדרך ה', הרי שדוקא משום גדולתך במצרים יהיה בכך קידוש השם גדול וזה יגרום עילוי ונחת רוח לנשמת, וזהו "ונשאתני" מלשון נשיאות, שתישא ותרום את נשמתך כשתלך בדרך ה'.

ויוסף אכן הבטיח לאביו "אנכי אעשה כדברך" ואף נשבע על כך, ומחמת כן "וישתחו ישראל על ראש המיטה", שבודאי שאם יוסף נשבע לא יעשה שקר בנפשו וצדיק יסוד עולם הוא ועובד ה' באמת, ויעבדנו אף לאחר מיתת אביו, ומשכך שמח לבו והודה לה' על שמיטתו שלימה ואין פרץ ואין יוצאת.

האבא זועק מתוך האש

ב. ואתה קורא יקר שים לנגד עיניך את דברי מרן החפץ חיים זיע"א בספר **אהבת חסד** (חלק ב' פרק טו' בהערה): "יש אנשים שרוצים לעשות יד ושם לזכר עולם לנשמת אבותיהם, ועושים להם מצבה של אבן שיש יקרה ומפותחת בפיתוחי חותם באותיות מוזהבות, ויש שמוסיפים נטיעות יפות וכדו' מתענוגי בני אדם, ומפזרים על כך ממון הרבה וחושבים שבזה עושים נחת רוח גדולה לנפטר. וכמה טעות טועים אלו האנשים, כי באמת הנפטר מכיר שם בעולם האמת את התכלית הנרצה של תורה ומצות, כי הוא רואה שזו היא הסחורה היקרה המהלכת שם בכל העולמות, ועבורם יתענג האדם לאור באור החיים. ואז יקרה מפז אצלו אפילו מצוה קלה שעשה בעולם הזה, ומתמרמר הרבה על עצמו, על שכילה ימי חייו בהשגת תענוגי הבל וכבוד. ואם

בני, אל תקברני ב"מצרים" שלך

"אל נא תקברני במצרים" (מז, כט)

אחד הספרים שהיו חביבים עלי בימי נעוריי היה ספר "קהלת יצחק" על התורה לרבי יצחק רייטבורד מוילנא (תלמידו של הבית הלוי) שבו מופיעים דרושים וחידושי תורה יקרים מפז.

בתחילת פרשתנו כתב הקהלת יצחק חידוש נורא בדרך דרש שבו טמון מסר חינוכי חשוב ורם. וזאת בהקדם מספר הערות בפסוקים: א. מדוע יעקב אבינו קורא רק ליוסף ולא לשאר בניו [ויעויין ברש"י שעמד בזה]. ב. מדוע השביעו דוקא בירכו. ואמנם מצינו שכן נהג אברהם אבינו שהשביע לאליעזר בירכו, אך הוא עשה כן משום שזאת היתה לו מצוה ראשונה ובאה לו על ידי צער [כפי שפירש רש"י לעיל כד, ב], וביעקב לא שייכים טעמים אלו. ג. עוד קשה ייתור הלשון של "ונשאתני ממצרים", שכבר אמר "אל נא תקברני במצרים", ודי היה לו לומר "ושכבתי עם אבותי וקברתני בקבורתם". ד. מדוע התפעל כל כך יעקב מיוסף שהבטיח לעשות את מבוקשו ולהוליכו לארץ כנען עד שהשתחוה לשכינה עבור זה על שהיתה מיטתו שלמה [כפי שפירש רש"י], והלא לכאורה מי לא יעשה כן למלא משאלות אביו קודם פטירתו, ומהו הגדלות שראה יעקב ביוסף בדבר זה.

וביאר רבי יצחק רייטבורד, שהנה עיקר גיעת האדם בעולם הזה היא בגידול בניו, וכמו שאמרו "ואת עמלנו- אלו הבנים", ועיקר הצלחת הבנים הוא כשהולכים בדרך ה' ועמלים בתורה ומקיימים מצוות, שעל ידי כן האב מאושר בעולם הזה ובעולם הבא, כי "ברא מזכה אבא", ובנו בתורתו ובמעשיו יעלה את נשמת אביו לאחר פטירתו למעלה למעלה עד אין קץ. מאידך, כשאין הבנים הולכים בדרך ה' חלילה, זהו אסון נורא להורים, הגורם להם סבל רב בעולם הזה, ודינים קשים בעולם הבא.

ולכן, כשראה יעקב שקיצו קרב שלח לקרוא ליוסף, כי מראובן ושמעון ושאר בניו לא היה ירא ולא חשש לרוחניותם, כי הם מעולם לא שינו את לשונם וכל חייהם הסתופפו בחצרות בית ה', ובודאי שימשיכו בכך לאחר מותו, אך מיוסף היה ירא, כי הוא היה משנה למלך, והיה זמן רב לבדו במצרים, ומחמת כן חשש יעקב שמא רק בימי חייו שמר יוסף תורה ומצוות כדי שלא לצער את אביו, אך לאחר מותו יגרר אחר מצרים. ולכן "ויקרא לבנו ליוסף

רפואה שלימה ובריאות איתנה
במהרה
לשי בת פרח תחי' בתושח"י

בנימין בן סלחה ז"ל ♦ סרח בת רחמה ע"ה ♦ שלמה בן טאוס ז"ל ♦ נאזיה בת תאג'ה ע"ה ♦
אהרן בן יחיא ז"ל ♦ חסיבה בת מננו אזולאי ע"ה ♦ רחל בת סאלחה ע"ה ♦ יחיא בן טלאת
ז"ל ♦ סלים בן חביבה ז"ל ♦ נתן יעקב בן לויזה ז"ל ♦

רבים. מטרת הנסיעה היתה גיוס כספים עבור כפר הנוער חזון יחזקאל שהוקם על ידי צעירי אגודת ישראל.

וכך הוא כותב: "בהתקדש החג לפני תפילת ערבית דרשתי בפני הקהל בבית המלון שם וההצלחה האירה לי פנים, וכך עשיתי בבתי מלון נוספים שהיו במקום. אולם כאשר הגיעה שעת התפילה וראיתי את טיב המחיצה המפרידה בין גברים לנשים שספק אם היה ניתן לכוונתה בשם מחיצה ואולי היתה כשרה בדיעבד העדפתי להתפלל לבדי בחדרי".

"יום הזכרון של אבי זצ"ל חל בראש השנה וכמוכן התכוננתי לומר קדיש כבכל שנה אולם מאחר שבאותו ערב לא התפללתי בציבור שכחתי לומר את הקדיש ונשכח ממני ענין היארצייט של אבי בכלל. עובדה זו גרמה לכך שגם למחרת כאשר התפללתי בציבור במקום כשר נשכח ממני שעלי לומר קדיש וכך עבר עלי ראש השנה בלי שאגיד קדיש אחרי אבי".

"כאשר נזכרתי בכך היה מאוחר מדי. לא ניתן לתאר במילים את גודל הצער ואת שברון הלב שאחזני. נפשי היתה עגומה עלי עד כדי כך שגמלה החלטה לבלי שמאחר שעבודתי הציבורית הביאה אותי למצב שאשכח לומר קדיש על אבי עלי להסיק את המסקנה ולפרוש ממנה לאלתר".

"היתה זו החלטה איתנה ברורה וסופית. חזרתי לארץ ישראל ומיד פניתי למרן החזון איש זיע"א על מנת להודיע לו על החלטתי הנחושה והסופית לחזור ללימודי בכולל כמאז ומקדם מאחר שנכשלתי בדבר חמור כל כך והזנחתי את יום הזכרון של אבי בעקבות התמסרותי לעבודת הציבור".

להפתעתי אמר לי מרן החזון איש, "איני מבין מה אתה שח הלא אמרת קדיש?". חשבתי לרגע שמרן לא הבין אותי, וחזרתי ואמרתי לו, "לא כן, לא אמרתי קדיש!".

אך מרן חזר והשיב לי, "טועה אתה, כי אכן אמרת קדיש! כי מה ענינו של קדיש ביום היארצייט? שכאשר הבן מקדש את שמו של הקב"ה ברבים עושה הוא נחת רוח לנשמת הוריו. וכי יכולה להיות נחת רוח גדולה מזו שויתרת על נוחיותך הפרטית, נסעת למרחקים, התפללת בראש השנה ביחידות ללא מנין- והכל כדי לשאת בעול הציבור?! אין לך קדיש גדול מזה!!!".

"אין צורך לומר שמילים אלה שיצאו מפי מרן השפיעו עלי וחזרתי בי מכוונתי לפרוש מעבודת הציבור. ואכן זכיתי להמשיך לשמש בעבודה זו שלושים ושלוש שנים נוספות".

החזון איש כמו גם הרב קמינצקי הורו לנו שהקדיש ענינו לקדש שם שמים, וקדושה זו אינה מתבטאת דוקא באמירת מילות הקדיש, אלא אף במעשיהם והליכותיהם של הבנים והבנות, שחיים חיי תורה וצוועדים בדרך האבות מכח האבות, ולכן עומדת להורים זכות גדולה זו של ילדים שמקדשים שם שמים בעולם הזה ויש להם נחת רוח עצומה מכך.

כן, מה נחת רוח יוכל להגיע לו, כשרואה שבניו, שכילה עליהם כל כוחותיו, וחשב עליהם בחייו שהם יצילו אותו מן הדין, ולבסוף הם מוסיפין עוד תענוגי הבל כאלה".

"ויותר טוב היה שישומו מצבה שאינה יקרה כל כך, וביתר הממון יקנו ש"ס ויניחוהו בבית המדרש, ויכתבו עליו שהוא לזכר נשמת אביהם, או יעשו גמ"ח קבוע לזכר נשמתו, ובוה תתעלה נפשו מאד, כי בכל הלואה והלואה נוספת להם מצות עשה מהתורה, וממילא נוספת זכות לאביהם גם כן".

"וכתב בספר "יש נוחלין" שזכויות ומצוות שעושה הבן אחר מיתת אביו, הוא כפרה לנפש אביו. וכתב על זה בנו, בעל השל"ה, וזה לשונו: ולא זו בלבד שמציל את אביו מדין גיהנם ומייסורים, אלא אף זו שמכניסו אחר כך לגן עדן, ונותנו במחיצת הצדיקים".

"ויצייר האדם בנפשו, אילו היה הוא עצמו מושלך באש או בשאר ייסורים קשים, כמה היה חפצו ותשוקתו שבניו יכנסו בעובי הקורה בעבורו באיזה עצה שיוכלו להצילו מזה העונש הנורא. וכך יראה הוא בעצמו לעשות עבור נשמת אביו ואימו, שעמלו בכל כוחותיהם עליו, עד שעשאוהו לאיש, להצילם בכח מעשי הטובים מעונש עוונותיהם המר, ויראה להרבות עבורם תורה וצדקה וחסד כפי כוחו, שבה יצילם מגיהנם ויביאם לחיי עולם הבא. ובמידה שאדם מודד בה ימדדו לו".

חבר הכנסת שכח לומר קדיש באזכרת אביו אך החזון איש גילה לו מה הקדיש הגדול ביותר

ג. בספר "במחיצת רבינו" על הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל (עמ' 186) מובא בשמו שהקדיש הראשון שמצינו בתורה לא אמרוהו הבנים אחרי מיתת אביהם אלא האב עצמו אמרו קודם מיתתו. שכן על הפסוק "ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם" (להלן מט, א) מובא בתרגום ירושלמי שרצה יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו השכינה וחשש שמא יש פסול בבניו, והם ענו ואמרו לו "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ואז שמח יעקב ואמר "יהא שמיה רבא מברך לעלמי עלמין".

ומכאן הוכיח הרב קמינצקי שאמירת הקדיש אינה תפילה בעד נשמת המת [שאם לא כן כיצד שייך שיעקב יאמר כן על עצמו בחייו] אלא גדרה הוא קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול לקדש שם שמים, ועל כן אם הבנים מקבלים על עצמם להמשיך את מסורת האבות ולהמשיך בדרכו של האבא בתורה ומצוות ומעשים טובים הרי זה עליו גדול וזכות לנפטר וזהו ה"קדיש" הגדול ביותר.

ד. בספר "במחיצתם של גדולי התורה" (א' עמ' 42) מספר שלוחא דרבנן הרב שלמה לורנץ ז"ל, שבראשית שנת תשי"ג נסע לאנגליה כדי לשהות בימים הנוראים בעיר בורנמות', עיר נופש ידועה שבתקופה זו של השנה התרכזו בה עשירים

בארה של תורה לעילוי נשמת יקיריך!

עלון בארה של תורה מופץ ברבבות עותקים בארץ ובעולם. והזכות כולה שלך!
המעוניינים להקדיש את העלון לעילוי נשמה או רפואה יפנו בטל' 055-2537170